

Forensisch onderzoek

GEÏNTEGREERDE MULTIDISCIPLINAIRE AANPAK CRUCIAAL

Private forensische onderzoeken leiden zelden tot het terughalen van verdwenen gelden. Ze leveren vaak niet meer op dan het gedeeltelijk opdiepen van de feiten. De auteurs behandelen alle ins en outs van forensisch onderzoek. Alleen met een geïntegreerde, multidisciplinaire aanpak, zo schrijven zij, kan onderzoek succes opleveren. Ook blijkt dat de professionele forensisch dienstverlener niet altijd in het belang van de opdrachtgever handelt en soms zelfs mogelijk professionele nalatigheid verweten kan worden.

DOOR FRANK ERKENS EN CEES DE JONG

De afgelopen jaren hebben zich in Nederland en andere landen incidenten op het gebied van financieel-economische criminaliteit voorgedaan die het imago van de betrokken instellingen hebben geschaad. Gevolgen waren onder meer: dalende beurskoersen, negatieve pers, rechtszaken door boze aandeelhouders, forse boetes van toezichhouders en bestuurders die door het Openbaar Ministerie (OM) zijn vervolgd. Ahold, Akzo Nobel, Imtech, Siemens, Bank of New York, JP Morgan, Landis, Philips Pensioenfondsen, Vestia en Rochdale zijn voorbeelden van instellingen waar bestuurders zichzelf of anderen hebben bevoordeeld, jaarrekeningen en andere documenten in strijd met de waarheid zijn opgesteld of op andere wijze in strijd met wet- en regelgeving is gehandeld. In vrijwel alle genoemde gevallen hebben het OM en toezichhouders onderzoeken ingesteld. Ook hebben de instellingen vaak zelf private forensische onderzoeken geïnitieerd.

Uit door aandeelhouders aangespannen rechtszaken, ontslagen van bestuurders en opgelegde boetes blijkt dat bestuurders, toezichhouders en andere stakeholders niet altijd op een lijn zitten over het voorkomen en aanpakken van incidenten en de daarmee samenhangende doelstellingen, de aanpak en de beoogde resultaten van private forensische onderzoeken. Het is onze overtuiging dat deze verwachtingskloof grotendeels te wijten is aan onvoldoende communicatie en onbekendheid bij cliënten én forensisch dienstver-

leners over de aard en reikwijdte van geformuleerde doelstellingen, bestaande wet- en regelgeving voor forensische dienstverleners en de mogelijkheden voor de aanpak en uitvoering van forensische onderzoeken. Met dit artikel willen wij deze kloof dichtten.

Vraagstukken en belangen

De incidenten die de afgelopen jaren de publiciteit hebben gehaald zijn complexe casussen, waarbij dikwijls gedurende langere tijd een verscheidenheid aan onrechtmatige gebeurtenis-

Bij gebrek aan doelstellingen bestaat het risico dat een enkel gevecht wordt gewonnen, maar de veldslag wordt verloren

sen heeft plaatsgevonden. De financiële en reputationele belangen zijn daarbij veelal groot. Eventuele problemen kunnen een forse impact hebben op de gehele instelling en het onderzoek c.q. de uitkomsten van het onderzoek kunnen be-

stuurders en organen belast met governance bij onder meer het uitbrengen van jaarrekeningen of het doen van overnames voor grote dilemma's plaatsen.

Juridische, financiële, publicitaire, organisatorische en onderzoekstechnische vraagstukken dienen zich bij het constateren van mogelijke onregelmatigheden vaak onverwachts en snel aan. Wie zijn er bij deze mogelijke onregelmatigheden betrokken? Wat is de mogelijke omvang ervan? Hoe kan verdere schade voorkomen worden? Kan een belangrijk deel van de mogelijk verdwenen gelden worden teruggehaald? Waarom hebben de bestaande *checks en balances* niet gewerkt? Moeten de betrokken interne medewerkers gedurende het onderzoek worden geschorst? Moet aangifte worden gedaan bij het OM? Moet een persbericht uitgaan in verband met koersgevoelige informatie? Welke impact hebben de onregelmatigheden op de al gepubliceerde en nog te publiceren jaarrekeningen?

Kortom, een scala van vraagstukken met elk een eigen dimensie en tijdspad. Sommige hebben betrekking op het verleden en liggen vast in een verscheidenheid aan openbare en niet-openbare documenten. Andere vraagstukken spelen zich af in het heden en zijn niet terug te vinden in documenten als ad-

ministraties en jaarrekeningen. Elk van de genoemde vraagstukken heeft een eigen belang, roept nieuwe vragen op, vergt een ander soort onderzoek en heeft een eigen tijdspad. Het kunnen voldoen aan alle tussentijdse belangen is onmogelijk omdat veel belangen met elkaar conflicteren, in tijd, aandacht, maar vooral in financiële en reputationele consequenties. Prevaleren de belangen van de instelling, van de bij de incidenten betrokken medewerkers en externen of van de stakeholders? De antwoorden op deze vragen verschillen per situatie.

Drie doelstellingen

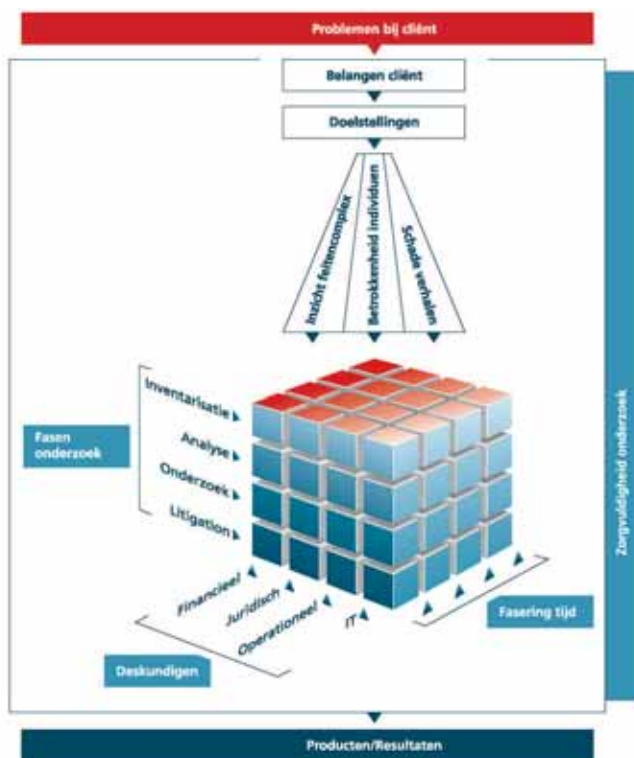
Opdrachtgevers die te maken krijgen met financieel-economische criminaliteit krijgen een verscheidenheid aan vraagstukken en daarmee samenhangende tussentijdse belangen voorgeschoteld. Het is belangrijk om voor het gehele forensische onderzoek doelstellingen te formuleren die richting geven aan het werk van de professionele forensisch dienstverleners. Doelstellingen zorgen ervoor dat het gehele onderzoek focus en beheersing behoudt, effectief en efficiënt wordt uitgevoerd en dat de financiële en reputationele schade voor de instelling beperkt blijft. Bij gebrek aan doelstellingen bestaat het risico dat een enkel gevecht wordt gewonnen, maar de veldslag wordt verloren.

Op hoofdlijnen kunnen we drie doelstellingen voor forensische onderzoeken formuleren:

- ~ het inzichtelijk maken van de feiten en gebeurtenissen;
- ~ het geven van inzicht in de achtergrond en betrokkenheid van individuen die verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de problemen;
- ~ het verhalen van schade op de verantwoordelijke individuen.

Instellingen kunnen om hun moverende redenen altijd besluiten om de derde doelstelling, en mogelijk ook de tweede doelstelling niet in de opdrachtbevestiging op te nemen. De vraag is dan wel of zij zichzelf en hun stakeholders wellicht tekortdoen en of zij deze keuzes achteraf kunnen motiveren. Het is onze ervaring dat de professionele forensische dienstverlener er goed aan doet de opdrachtgever in dit verband te informeren over de (on)mogelijkheden van het onderzoek en realisatie van de doelstellingen.

Doelstellingen geven richting aan de opzet en uitvoering van de werkzaamheden van de professionele forensische dienstverleners die gevraagd worden om onderzoek uit te voeren. Voor dit artikel gaan we ervan uit dat met het oog op de gewenste onafhankelijkheid externe professionele forensische dienstverleners het onderzoek uitvoeren. De rol van de interne (forensisch) professional valt buiten het bestek van dit artikel.

Figuur 1
Weergave van het proces van probleemsignalering tot en met afwikkeling

Figuur 1 geeft het proces van probleemsigalering tot het afwikkelen van de casus weer. Het niet onderkennen van onderdelen uit de kubus zal leiden tot een beperktere aanpak en een eenzijdiger eindresultaat.

Diverse dimensies

Aan de aanpak en uitvoering van onderzoeken van complexe casussen zijn diverse dimensies verbonden. We onderscheiden de volgende dimensies: onderzoeksfasen, deskundigheden die noodzakelijk zijn om deelproblemen te onderzoeken en tijd.

Onderzoeksfasen

Als onderzoeksfasen onderscheiden we: inventarisatie, analyse, onderzoek en *litigation*. (Andere onderzoekers zien de analyse- en onderzoeksfasen ook wel als één fase en onderscheiden een afzonderlijke rapportagefase. Gelet op het feit dat wij gedurende een onderzoek vaak meerdere rapporten voor verschillende doeleinden opstellen, onderkennen wij geen afzonderlijke rapportagefase.) Deze fasen kunnen gedurende een forensisch onderzoek meerdere malen achtereenvolgend worden doorlopen. Nieuwe gegevens die op een later moment in de onderzoeks- of litigationfasen verzameld worden, kunnen immers leiden tot een nieuwe inventarisatie, analyse en onderzoek en kunnen uiteindelijk in andere juridische procedures gebruikt worden. De litigationfase kan op drie aspecten gericht zijn: het door middel van juridische procedures verzamelen van gegevens, het aansprakelijk stellen van individuen of rechtspersonen en het ontnemen van vermogen.

Deskundigheden

De deskundigheden betreffen financiële, juridische, operationele en technische expertise. Dit zijn expertises die noodzakelijk zijn om de geconstateerde problemen op de ver-

schillende deelreinen te kunnen doorgronden. Om financiële problemen, de administratieve organisatie, bijbehorende financiële systemen en de daarin opgenomen gegevens van de instelling en andere betrokken partijen en verslaggeving te kunnen onderzoeken is *financiële deskundigheid* onontbeerlijk. *Juridische deskundigheid* is gericht op het inzichtelijk maken van de juridische structuur van de instelling en andere betrokken partijen, contractuele verantwoordelijkheden en bevoegdheden van betrokkenen en overeenkomsten met interne en externe betrokkenen. *Operationele deskundigheid* is noodzakelijk voor het in kaart brengen of verifiëren van feiten, omstandigheden en gedragingen van interne en externe betrokken individuen. *Technische deskundigheid* is vereist voor het uitvoeren van onderzoek van geautomatiseerde en andere technische systemen.

De veronderstelling dat iedere forensische dienstverlener het gehele speelveld beheerst is onjuist

Dimensie tijd

De dimensie tijd heeft betrekking op de onderzoekstijd die gepaard gaat met de inzet van de diverse onderzoeksmiddelen en de tijd die is gemoeid met het voeren van juridische procedures.

Sommige procedures, zoals een kort geding, kunnen relatief snel afgewikkeld worden. Het doen van een strafrechtelijke aangifte, waarvan uiteindelijk de resultaten in civiele zin ge-

Dienstverlener	Deskundigheid	Wet- en regelgeving	Fundamentele beginselen	Andere kernwaarden
Accountant	Financieel	Wet op het accountantsberoep	Professionaliteit, integriteit, objectiviteit, vakbewaamheid, zorgvuldigheid en betrouwbaarheid ¹	Onafhankelijk, onpartijdig
Advocaat	Juridisch	Advocatenwet	Onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, betrouwbaarheid en integriteit ²	
Forensisch onderzoeker				
~ Financieel	Financieel	Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus	Betrouwbaarheid, integriteit en deskundigheid ³	Onafhankelijk, onpartijdig
~ Juridisch	Juridisch			
~ Operationeel	Operationeel			
~ Technisch	Technisch			

1 Handleiding Regelgeving Accountancy (HRA), Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, 2013.

2 Gedragsregels 1992, Nederlandse Orde van Advocaten.

3 Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus.

Figuur 2

Overzicht verschillende professionele forensisch dienstverleners, hun deskundigheden, relevante wet- en regelgeving en grondbeginselen

bruikt kunnen worden, kan raadzaam zijn maar tegelijkertijd tijdrovend.

Bij de uitvoering van private forensische onderzoeken is het belangrijk dat de dienstverlener kan 'spelen' met de diverse combinaties van de drie dimensies onderzoeksfasen, deskundigheden en tijd. Een belangrijk onderdeel van forensisch onderzoek is het op verschillende manieren kunnen verzamelen van onderzoeksgegevens. Onderzoeksmogelijkheden, kosten, tijd en slagingskans spelen bij het bepalen van de verschillende onderzoekroutes een rol. Bankafschriften kunnen bijvoorbeeld door een betrokkene vrijwillig worden afgestaan. Maar de private onderzoeker kan ook civielrechtelijke en zelfs strafrechtelijke mogelijkheden gebruiken ter verkrijging van bankgegevens. De eerste mogelijkheid kan relatief snel tegen lage kosten worden uitgevoerd, maar heeft niet altijd slagingskans. De tweede en derde mogelijkheid vergen doorgaans meer tijd en kosten.

Groepen dienstverleners

In de private sector zijn drie groepen forensische dienstverleners te onderscheiden, die zich elk vanuit hun eigen discipline bezighouden met onderzoeken naar vormen van financieel-economische criminaliteit:

- ~ forensische accountants;
- ~ advocaten;
- ~ forensische onderzoekers. Deze groep is onder te verdelen in:
  - financieel geschoolde forensische onderzoekers, niet zijnde accountants;
  - juridisch geschoolde forensische onderzoekers, niet zijnde advocaten;
  - operationeel geschoolde forensische onderzoekers, zoals voormalig functionarissen van politie, inlichtingen- of veiligheidsdiensten;
  - forensische IT-specialisten.

Figuur 2 biedt een overzicht van de verschillende professionele forensische dienstverleners, hun deskundigheden, de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de fundamentele beginselen die voor de deskundigheden gelden.

Op elk van de genoemde groepen is specifieke wet- en regelgeving van toepassing. Accountants zijn gebonden aan de Wet op het accountantsberoep, de Handleiding regelgeving accountancy en de daarin opgenomen Controle en overige standaarden, alsmede de Praktijkhandreiking persoonsgebonden onderzoeken. Deze regelgeving geeft normatieve kaders voor de opdrachtbevestiging, het toepassen van hoor en wederhoor van betrokkenen, het al dan niet geven van oordelen en conclusies en de verspreidingskring van de rapportage. Op advocaten zijn de Advocatenwet en gedragsregels van toepassing. De beroepen van accountant en advocaat bestaan relatief

lang, zijn sterk gereguleerd en de groepen zijn redelijk homogeen. De derde groep, de forensische onderzoekers, is gebonden aan de Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus en de Privacygedragscode voor particuliere recherchebureaus. Deze groep is heterogeen van samenstelling, beperkt gereguleerd en kent een grote verscheidenheid aan opleiding.

Een belangrijk verschil tussen enerzijds advocaten en anderzijds accountants en forensische onderzoekers is het aspect van (on)partijdigheid. Advocaten worden geacht de belangen van hun cliënt te laten prevaleren. Accountants en forensische onderzoekers worden geacht in forensische onderzoeken onpartijdig op te treden, tenzij zij expliciet aan de tegenpartij kenbaar maken dat zij een partijbelang vertegenwoordigen.

De aanwezigheid van belangentegenstellingen is inherent aan forensisch onderzoek

De veronderstelling dat iedere forensische dienstverlener het gehele speelveld beheerst is onjuist. Iedere forensische dienstverlener benadert een complex financieel-economisch vraagstuk vanuit eigen kennis, ervaring en inzichten, waarbij sprake kan zijn van zogeheten blinde vlekken, vanwege het ontbreken van kennis en vaardigheden van andere disciplines. In het forensisch onderzoek is het voor de dienstverlener cruciaal zich te realiseren wat de grenzen zijn van de eigen vak-kennis en ervaring. Helaas gaat het in het forensisch onderzoekswerk op dit vlak vaak fout. Civiele en tuchtrechtelijke uitspraken laten zien dat professionele (forensische) dienstverleners zich met enige regelmaat vergalopperen (Blokdijk en Achten, 2011).

Geïntegreerde aanpak

Voor het adequaat, effectief en efficiënt kunnen uitvoeren van forensische onderzoeken is het belangrijk dat de onderzoeken op deelterreinen geïntegreerd plaatsvinden: geïntegreerde aanpak van de doelstellingen; multidisciplinaire inzet; gebruikmaking van juridische mogelijkheden en internationale aanpak.

Geïntegreerde aanpak doelstellingen

De drie genoemde doelstellingen voor forensische onderzoeken moeten in onderlinge samenhang en in een effectieve volgorde aangepakt worden, waarbij al in een vroeg stadium aandacht besteed moet worden aan de mogelijkheden van beslaglegging op vermogensbestanddelen. Het is daarbij niet

mogelijk om individuen aansprakelijk te stellen en schade te verhalen zonder een betrouwbaar inzicht te hebben in alle relevante feiten en gebeurtenissen. Het feitelijk verhalen van schade op betrokken individuen is alleen mogelijk als er duidelijkheid is over de vermogenspositie van de individuen en hun juridische betrokkenheid en verantwoordelijkheden voor de desbetreffende onregelmatigheden.

Dit betekent niet dat het uitwerken van de drie doelstellingen volgtijdig dient plaats te vinden. Het is noodzakelijk de doelstellingen gelijktijdig en geïntegreerd uit te werken. Het is niet effectief om pas na het administratieve onderzoek en het verkrijgen van vonnissen in eerste of tweede aanleg te gaan nadenken over het schadeverhaal en het leggen van beslagen. Er zijn de nodige juridische mogelijkheden om op basis van vermoedens beslag te leggen op bewijsmiddelen of vermogensbestanddelen of het onder de aandacht brengen van een casus bij een officier van justitie. In de praktijk lijken forensische onderzoeken en de daaruit voortvloeiende juridische procedures meer dan eens volgtijdig te worden uitgevoerd. Daarmee worden kansen om schade te verhalen gemist.

Multidisciplinaire inzet

Een casus met meerdere vraagstukken vraagt om een multidisciplinaire benadering, waarin meerdere deskundigheden gestructureerd samenwerken om de complexe werkelijkheid te ontrafelen en aan de hand van onder meer documenten, verklaringen en administratieve of technische vastleggingen in kaart te brengen. De gezamenlijke inzet van forensisch accountants, juristen, operationele medewerkers en IT-specialisten, en soms ook andere specialisten zoals forensisch psychologen is een voorwaarde voor gedegen onderzoek.

In vraagstukken waarbij in een of meer fasen slechts enkele van de genoemde deskundigheden worden ingezet bestaat het risico dat onderzoeksgegevens niet, onjuist en/of onvoldoende worden verzameld, geanalyseerd en onderzocht. Het risico is dan aanwezig dat relevante aspecten buiten beschouwing blijven.

Juridische mogelijkheden en internationale aanpak

Onderzoeken naar financieel-economische criminaliteit hebben dikwijls één of meerdere internationale aspecten. De revenuen van onrechtmatig handelen worden geregeld naar buitenlandse bankrekeningen overgemaakt. Daardoor lijkt het voor de benadeelde(n) lastiger te zijn op vermogenscomponenten beslag te leggen ter verhaling van geleden schade. Het is in dit verband zaak dat de forensische dienstverlener niet alleen kennis heeft van de wijze waarop het Nederlandse civiele en strafrecht kan worden ingezet ter verkrijging van gegevens en het leggen van beslag, maar ook dat hij kennis heeft van de mogelijkheden die de verschillende internationale rechtstelsels bieden. Internationaal getinte onderzoe-

ken kunnen desalniettemin om verschillende redenen lastig zijn. Er kunnen praktische en juridische drempels aanwezig zijn door bijvoorbeeld taal, (het ontbreken van) de informatiebronnen en specifieke wet- en regelgeving in bepaalde landen.

Zorgvuldigheid

Het spreekt voor zich dat forensisch onderzoek zorgvuldig uitgevoerd moet worden. Zorgvuldigheid moet vanaf het eerste contact met de cliënt geborgd zijn en heeft betrekking op de bepaling van de doelstellingen van het onderzoek, de planning en de uitvoering ervan. Eerder vermeldden we al dat van de professionele forensische dienstverlener verwacht mag worden dat hij de dimensies van de casus adequaat kan overzien en managen. Er dient sprake te zijn van een zorgvuldige afstemming van de belangen van de cliënt en andere betrokkenen, de doelstellingen van het onderzoek, de uit te voeren werkzaamheden en de daarbij in te zetten deskundigheden. Een mismatch tussen de onderdelen kan het resultaat negatief beïnvloeden.

De aanwezigheid van belangentegenstellingen is inherent aan forensisch onderzoek. Deze onderzoeken vinden vaak plaats naar aanleiding van aanwijzingen van onregelmatigheden, waarbij de ene partij zich mogelijk heeft bevoordeeld ten koste van een andere partij. Forensische rapportages worden vaak gebruikt om inzicht te geven in de feiten en omstandigheden waarover de opdrachtgever en personen die in verband worden gebracht met de onregelmatigheden van mening verschillen. Het werk van de professionele forensische dienstverlener ligt daarom onder een vergrootglas. Bij de uitvoering van onderzoeken dient hij de 'regels van het spel' te volgen. Het is voor hem van groot belang om bij zijn werkzaamheden uiterst zorgvuldig te werk te gaan.

Als onderdeel van de verdedigingsstrategie van de betrokken individuen is er een reële kans dat de professionele forensische dienstverlener in juridische zin op de door hem uitgevoerde werkzaamheden wordt aangesproken. Daarbij gaat het zelden om de inhoudelijke bevindingen van de professionele forensische dienstverlener, maar eerder om de door hem gevolgde dan wel niet gevolgde spelregels.

Het aanspreken van de professionele forensische dienstverlener kan gebeuren in de vorm van een civiele zaak. Als het onderzoek door een (forensisch) accountant of een advocaat is uitgevoerd zijn er ook nog mogelijkheden om een tuchtzaak tegen een specialistisch dienstverlener aan te spannen. Wordt een professionele forensische dienstverlener juridisch ter verantwoording geroepen, dan dient hij als het ware een dubbel belang. Hij verdedigt zijn eigen handelen, maar ook het belang van zijn opdrachtgever. De opdrachtgever heeft in dergelijke zaken een zogeheten afgeleid belang. Komt de rechter tot het oordeel dat de dienstverlener bij de uitvoe-

ring van zijn onderzoek verwijtbaar heeft gehandeld, dan kan hij afgeleide schade lijden. De vraag is namelijk in hoeverre het eindproduct van de professionele forensische dienstverlener standhoudt bij een veroordeling wegens verwijtbaar handelen.

In de afgelopen jaren zijn professionele forensische dienstverleners meer dan eens voor de rechter gedaagd. Dat kan op zich begrijpelijk zijn, want belangen van partijen zijn vaak groot. Er zijn daarbij meerdere civiel- en tuchtrechtelijke zaken geweest waarbij professionele forensische dienstverleners het onderspit hebben gedolven. In veel gevallen was dat echter onnodig, omdat er sprake bleek te zijn van het niet volgen van algemeen bekend te veronderstellen regels.

Als een instelling zich geconfronteerd ziet met een complexe zaak op het gebied van financieel-economische criminaliteit, heeft ze er belang bij om de financiële en reputationele schade zo veel mogelijk te beperken. Daarom is het voor de opdrachtgever zaak dat het in te stellen forensisch onderzoek professioneel, zorgvuldig en effectief wordt uitgevoerd en dat de beoogde doelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Van professionele forensische dienstverleners die door instellingen worden gevraagd om hen te ondersteunen, mag verwacht worden dat zij in staat zijn om mee te denken over de belangen van de instelling, het formuleren van doelstellingen en het vertalen van deze doelstellingen naar een multidisciplinaire en geïntegreerde aanpak en uitvoering.

Professionele nalatigheid?

Veel professionele forensische dienstverleners zijn deskundig en ervaren op hun eigen vakgebied. Echter, het aanpakken van complexe casussen op het gebied van financieel-economische criminaliteit vraagt meer. Het vereist ook inzicht in de beperkingen van het eigen vakgebied en de mogelijkheden van andere vakgebieden. Menig dienstverlener realiseert zich niet de toegevoegde waarde van een multidisciplinaire aanpak in forensische onderzoeken en de noodzaak om de door de cliënt gewenste doelstellingen geïntegreerd aan te pakken. Uit meerdere tuchtzaken, diverse publicaties en beperkte resultaten van menig forensisch onderzoek blijkt dat er bij professionele dienstverleners sprake kan zijn van zogeheten *overconfidence*. Dit kan de vraag oproepen of zij wellicht professioneel nalatig zijn naar hun opdrachtgevers als zij opdrachten voor een forensisch onderzoek accepteren en uitvoeren. In het Verenigd Koninkrijk staat professionele nalatigheid al enige tijd steeds meer in de aandacht. Het is niet uit te sluiten dat dit fenomeen in het kader van onderzoeken naar financieel-economische criminaliteit in Nederland voet aan de grond krijgt.

Samenvatting

In dit artikel is de complexiteit van casussen op het terrein

van financieel-economische criminaliteit behandeld, de verscheidenheid aan vraagstukken waarmee een instelling wordt geconfronteerd als er sprake is van incidenten en de daarmee samenhangende tussentijdse belangen. Rechtszaken, ontslagen, opgelegde boetes en door rechters aan professionele forensische dienstverleners opgelegde maatregelen laten zien dat vele partijen ten aanzien van het voorkomen en aanpakken van incidenten, alsmede de doelstellingen en aanpak van private forensische onderzoeken niet altijd op één lijn zitten. Veel forensische onderzoeken verzanden in het gedeeltelijk inzichtelijk maken van het feitencomplex. Andere aspecten, zoals het aansprakelijk stellen van verantwoordelijken en het verhalen van schade lijken nauwelijks een rol te spelen of krijgen verkeerde aandacht.

Voor de instelling zijn de financiële en reputationele belangen bij zorgvuldig, adequaat, effectief en efficiënt forensisch onderzoek groot, ook om stakeholders te laten zien dat hun belangen in goede handen zijn. Het is daarom zaak doelstellingen te formuleren voor het inzichtelijk maken van de feiten en gebeurtenissen, het geven van inzicht in de achtergrond en betrokkenheid van verantwoordelijke individuen en het verhalen van schade.

Om deze doelstellingen te realiseren is het noodzakelijk dat het forensisch onderzoek op verschillende onderdelen geïntegreerd wordt uitgevoerd. Dit betekent concreet dat de drie doelstellingen in onderlinge samenhang en gelijktijdig worden aangepakt door een multidisciplinair team dat in staat is om in de verschillende jurisdicties met behulp van de diverse juridische mogelijkheden informatie te verzamelen.

In de private sector zijn meerdere groepen professionele forensische dienstverleners te onderscheiden, die elk gebonden zijn aan specifieke wet- en regelgeving en die uiteenlopende deskundigheden bezitten. Het betrachten van zorgvuldigheid is bij de uitvoering van onderzoeken essentieel. Het gebeurt nog te vaak dat professionele onderzoekers door de civiele of de tuchtrechter op dit punt worden teruggesloten. In dat verband is te wijzen op het in het Verenigd Koninkrijk bestaande fenomeen professionele nalatigheid. Het is niet uit te sluiten dat dit naar Nederland zal overwaaien. Ook in het forensische speelveld geldt: schoenmaker, blijf bij je leest.

Literatuur

~ Blokdijsk, H. en J. Achten (2011). *Tuchtrecht voor accountants*.

Frank Erkens is Managing Partner bij Holland Integrity Group; Cees de Jong RA, is Senior Manager bij Holland Integrity Group.